

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).
The article and any related published material are licensed under the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

УДК 327(510)+(470+571)

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2026/1-62/72-79>

Олександр АЛЕКСЕЙЧЕНКО, канд. політ. наук, докторант

ORCID ID: 0000-0002-2325-1289

e-mail: alexeychenko@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЦИФРОВИЙ ВИМІР ПОЛІТИКИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В ЄАЕС: ОСОБЛИВОСТІ АСИМЕТРИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Вступ. Формування єдиного цифрового простору стало ключовою тенденцією регіональної інтеграції, де платформи, стандарти й дані перетворюються на ресурс гео економічної влади та відтворення залежностей. У пострадянському регіоні цифровий вимір інтеграції набуває особливої політичної ваги через прагнення Російської Федерації інституціоналізувати "привілейовані інтереси" у межах Євразійського економічного союзу (ЄАЕС). Повномасштабна агресія РФ проти України та санкційні обмеження додатково підсилили значення Союзу як контрольованого простору для масштабування російських технологічних рішень і підтримки "технологічного суверенітету". Метою статті є аналіз механізмів формування цифрової гегемонії РФ у ЄАЕС і політико-правових практик її конструювання як інструменту асиметричної інтеграції.

Методи. Аналітичну базу сформовано шляхом поєднання інституційно-правового та політико-економічного аналізу з порівняльним підходом і елементами кейс-аналізу. Використано аналіз стратегічних документів РФ (цифрові та науково-технологічні стратегії, національні проєкти, концепції технологічного розвитку й ШІ) та нормативних актів/рішень інституцій ЄАЕС (зокрема, "Основних напрямів реалізації цифрової повістки ЄАЕС до 2025 року" і рішень щодо Інтегрованої інформаційної системи). Теоретичну рамку становлять підходи до влади в цифрову добу (кіберпростір як сфера влади; мережевий контроль; "озброєна взаємозалежність"), що дозволяє інтерпретувати цифрову інтеграцію як механізм довготривалого політичного контролю через інфраструктуру та дані.

Результати. Встановлено, що цифрова інтеграція ЄАЕС еволюціонувала від технічної координації до моделі наднаціонального управління, яка закріплює перевагу РФ. Виокремлено три етапи: (1) нормативно-архітектурний (2017–2020) – запуск Інтегрованої інформаційної системи (ІІС) і декларування єдиного цифрового простору (очікувані "цифрові дивіденди" – до 42 млрд дол. США та близько +1 % сукупного ВВП щорічно до 2025 р.); (2) регуляторний (2021–2024) – перехід до наднаціонального адміністрування цифрових процесів (прогноз до 4 млн робочих місць і +2,4 % зайнятості); (3) інституціоналізований (із 2025 р.) – уповільнення через різну цифрову зрілість, розбіжності національних програм і вплив війни після 2022 р. Показано, що домінування РФ підтримується не лише рішеннями ЄАЕС, а й де-факто інтеграцією російських екосистем (Сбер, Ростелеком, Яндекс, VK, "Мир", ГЛОНАСС). Кількісні індикатори підтверджують внутрішню асиметрію: за EGDІ ООН (2022) розрив між 28-м місцем Казахстану та 81-м Киргизстану при 42-й позиції РФ, а NRI фіксує провідні позиції РФ у цифровому регулюванні та масштабах ІТ-ринку.

Висновки. Цифрова інтеграція ЄАЕС постає не як нейтральний техніко-економічний проєкт, а як політично детермінований інструмент російської цифрової експансії та відтворення "привілейованих інтересів" через стандарти, архітектуру даних і платформні екосистеми. Ключовий механізм асиметрії – екстраполяція російських стратегічних документів і державо-центричної моделі "цифрового/технологічного суверенітету" на наднаціональний рівень, що змушує партнерів адаптувати національні системи до російської технологічної логіки. Перспективи поглиблення цифрового союзу обмежують структурні дисбаланси (різна цифрова зрілість, дефіцит регуляторики, низька інвестиційна спроможність – близько 1 % ВВП проти 2,0 % у ЄС і 2,4 % – в ОЕСР), слабкі фінансові компенсатори (ЄФСР понад 8,5 млрд дол. США), санкційний тиск і зниження довіри після 2022 р. Подальші дослідження мають виміряти залежність держав ЄАЕС від російських платформ і оцінити ризики кіберсуверенітету порівняно з моделлю ЄС.

Ключові слова: ЄАЕС, Російська Федерація, асиметрична інтеграція, цифрова гегемонія, інтегрована інформаційна система, платформні екосистеми, технологічний суверенітет, наднаціональне управління даними.

Вступ

Формування єдиного цифрового простору в сучасному світі виходить за межі техніко-економічної модернізації та постає як новий вимір міждержавної конкуренції, у межах якого зіткнення відбувається не лише за ресурси та ринки, а й за контроль над нормами, стандартами та моделями соціально-економічної організації. Цифрові інфраструктури, платформні екосистеми й режими управління даними перетворюються на інструменти довготривалого впливу, здатні формувати культурно-цивілізаційні орієнтири, відтворювати ієрархії залежності та закріплювати асиметрії розвитку.

У цьому контексті цифровізація дедалі виразніше набуває рис геокультурної конкуренції, у межах якої держави змагаються за право визначати "правила гри" цифрової доби – архітектуру мереж, регуляторні моделі, етичні стандарти штучного інтелекту й допустимі межі цифрового суверенітету. Контроль над цифровими платформами та інфраструктурою означає не лише еконо-

мічну перевагу, а й здатність формувати наднаціональний простір комунікації, ідентичностей і політичної лояльності.

Для пострадянського простору ця трансформація має особливе значення з огляду на прагнення Російської Федерації інституціоналізувати власні "привілейовані інтереси" не лише у воєнно-політичній чи економічній площині, а й у цифрово-цивілізаційному вимірі. Інтеграційні формати Євразійського економічного союзу дедалі чіткіше позиціонуються як простір формування альтернативної цифрової моделі розвитку, зорієнтованої на державоцентричну архітектуру управління, централізований контроль над даними та пріоритет політичної стабільності над відкритістю цифрових ринків.

За таких умов цифрова інтеграція в межах ЄАЕС постає не як нейтральний інструмент економічної кооперації, а як механізм геокультурної експансії, покликаний закріпити особливу цивілізаційну траєкторію розвитку пострадянського простору та відтворити ієрархічну модель відносин між центром і периферією в цифрову епоху.

© Алексєйченко Олександр, 2026

Метою дослідження є системне висвітлення й аналітичне осмислення трансформації цифрової інтеграції в межах Євразійського економічного союзу в умовах одночасної дії трьох взаємопов'язаних чинників: повномасштабної агресії Російської Федерації проти України та санкційної ізоляції, інституціоналізації концепції "технологічного суверенітету" РФ і збереження структурних асиметрій цифрового розвитку держав-членів ЄАЕС. Дослідження покликане не просто зафіксувати формування спільних цифрових платформ або нормативних механізмів Союзу, а виявити політико-правові та інституційні механізми, через які цифрова інтеграція трансформується на інструмент асиметричного наднаціонального управління.

З огляду на це, автор роботи має на меті (1) простежити, як екстраполяція національних цифрових стратегій РФ на наднаціональний рівень формує ланцюгові ефекти в регуляторному, фінансовому та інфраструктурному доменах ЄАЕС; (2) пояснити, чому після 2022 р. цифрова співпраця в межах Союзу еволюціонувала від технічної координації до централізованої моделі управління даними та платформами; (3) оцінити, якою мірою домінування російських екосистем (платіжних, навігаційних, телекомунікаційних і платформних) детермінує цифрову залежність держав-партнерів; і, нарешті, (4) змодельовати ймовірні сценарії розвитку цифрової інтеграції ЄАЕС до 2030 р. в умовах санкцій, технологічної фрагментації та трансформації глобального цифрового порядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному українському науковому дискурсі проблематика ЄАЕС розглядається переважно в геополітичному контексті як інструмент реалізації стратегічних інтересів РФ на пострадянському просторі. У працях українських дослідників ЄАЕС інтерпретується насамперед як асиметричний інтеграційний проєкт Росії, спрямований на інституційне закріплення її домінування та обмеження автономії держав-учасниць. Приміром, С. Толстов розглядає євразійську інтеграцію як політично вмотивований проєкт, що відтворює ієрархічну модель відносин між центром і периферією та виконує функцію геоекономічного інструменту зовнішньої політики РФ (Толстов, 2018). Схожої позиції дотримуються аналітики Національного інституту стратегічних досліджень, які трактують ЄАЕС як механізми збереження російського контролю над економічними й регуляторними процесами в регіоні (Галіл, 2013).

Вагомий внесок у вивчення інституційної логіки євразійської інтеграції зробив О. Кондратенко, який аналізує її як геополітичний проєкт РФ з виразними структурними асиметріями (Кондратенко, 2019). Паралельно В. Сіденко звертає увагу на цифрові та регуляторні аспекти інтеграції, зокрема формування цифрової повістки ЄАЕС як інструменту створення спільної інфраструктури, однак розглядає її переважно в економічному вимірі (Сіденко, 2020).

Окрему групу становлять матеріали аналітичних центрів, зокрема Ради зовнішньої політики "Українська призма", у яких інтеграційні формати РФ аналізуються в безпечовому та зовнішньополітичному контексті, а цифрова складова фігурує як допоміжний елемент політичної консолідації під егідою Москви (Євразійський економічний союз ..., 2023).

Отже, українські дослідження достатньо ґрунтовно осмислюють ЄАЕС як асиметричний інтеграційний проєкт Російської Федерації, проте цифровий вимір цієї інтеграції – формування наднаціональної цифрової інфраструктури, уніфікація стандартів і централізація управління

даними – залишається недостатньо концептуалізованим, що й визначає наукову новизну цього дослідження.

Зарубіжні дослідження трактують цифрову інтеграцію ЄАЕС переважно як інструмент економічної модернізації та інституційної координації, залишаючи поза увагою її політичний вимір як механізм реалізації стратегічних інтересів РФ. У статті М. Мустафаєва цифрова інтеграція ЄАЕС аналізується крізь призму правового регулювання та формування наднаціонального цифрового простору (Mustafaev, 2024). Аналітичний звіт Світового банку та Євразійської економічної комісії "Цифрова повістка ЄАЕС-2025: перспективи та рекомендації" розглядає цифрову інтеграцію як чинник економічного зростання та розвитку спільних ринків (World Bank Group; Eurasian Economic Commission, 2018). Подібного підходу дотримуються Є. Винокуров і А. Лібман, інтерпретуючи цифрову повістку ЄАЕС як новий етап регіональної економічної інтеграції (Vinokurov, & Libman, 2019). У статті "Особливості процесу цифровізації економік держав ЄАЕС" проаналізовано дисбаланси цифрового розвитку та труднощі гармонізації цифрових стратегій країн-учасниць (Peculiarities of the Process ..., 2018). Отже, міжнародні публікації трактують цифрову інтеграцію ЄАЕС переважно як інструмент економічної модернізації та регіональної конвергенції, залишаючи поза увагою її політичний вимір як механізм реалізації стратегічних інтересів РФ, що й визначає актуальність і наукову новизну цього дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри зростання кількості публікацій, присвячених цифровому порядку денному, проблематика цифрової інтеграції й наднаціональної цифрової інфраструктури ЄАЕС досі розглядається переважно в техніко-економічному та регуляторному вимірах. Наявні дослідження зосереджуються на питаннях гармонізації стандартів, залишаючи поза увагою політичну природу цифрової інтеграції як інструменту реалізації стратегічних інтересів РФ.

Недостатньо розробленою залишається інтегральна аналітична модель, здатна пояснити, яким чином синхронізовані процеси у сфері цифрового регулювання підсилюють позиції РФ у наднаціональному управлінні ЄАЕС. Нерозкритим залишається й феномен платформної асиметрії в межах ЄАЕС. Попри відсутність формальної інтеграції, екосистеми Сбер, Яндекс, VK, система "Мир" і ГЛОНАСС де-факто формують спільний цифрово-фінансовий простір ЄАЕС, що відтворює технологічну залежність від РФ, однак політичні наслідки цієї моделі залишаються малодослідженими.

Недостатньо вивченим залишається взаємозв'язок фінансової цифровізації та формування єдиного інформаційного простору через російські платформи. Системний ефект "платформної конвергенції", що відтворює довготривалу залежність, залишається поза фокусом досліджень. Невирішеною залишається проблема співвідношення національного цифрового суверенітету держав ЄАЕС і наднаціональних механізмів управління даними. Попри формування інтегрованої інформаційної системи та уніфікацію стандартів, політичні наслідки централізації контролю над критичною цифровою інфраструктурою залишаються недостатньо концептуалізованими.

Отже, у сучасних дослідженнях відсутнє комплексне бачення цифрової інтеграції ЄАЕС як політично детермінованого процесу. Саме ця наукова прогалина й зумовлює необхідність системного аналізу цифрового виміру політики Російської Федерації в межах Євразійського економічного союзу.

Методи

Методологічна рамка дослідження ґрунтується на поєднанні загальнонаукових і спеціальних методів, що дає змогу розглянути цифровий вимір політики РФ у межах ЄАЕС як багатовимірне явище й водночас забезпечити емпіричну верифікацію аналітичних висновків. Базовим методологічним інструментом виступає системний підхід, у межах якого цифрову інтеграцію ЄАЕС розглянуто як цілісну систему із взаємопов'язаними підсистемами: регуляторною, інфраструктурною, платформною, фінансово-цифровою, інформаційно-комунікаційною та навігаційно-технологічною. Такий підхід дає змогу простежити, яким чином трансформації в одному цифровому домені породжують структурні зрушення в інших і формують механізми наднаціонального управління.

Для кількісного виміру структурних асиметрій застосовано компаративний аналіз міжнародних індексів цифрового розвитку (EGDI ООН, Network Readiness Index) і статистичних показників цифрової економіки держав ЄАЕС. Порівняння рівнів цифрової зрілості, масштабів ІТ-ринків і регуляторних спроможностей дало можливість виявити концентрацію цифрових ресурсів у межах одного центру та співвіднести її з інституційними рішеннями Євразійської економічної комісії.

Для відслідковування довгострокової еволюції цифрової політики РФ у межах ЄАЕС використано історико-порівняльний метод. Сучасний етап цифрової інтеграції зіставлено з попередніми фазами євразійської інтеграції – періодом формування Митного союзу, запуском ЄАЕС у 2015 р. та етапом інституціоналізації цифрової повістки після 2017 р.

Елементи кейс-аналізу застосовано для вивчення практичної реалізації цифрової експансії РФ через конкретні інституційні та платформні рішення, зокрема Інтегровану інформаційну систему ЄАЕС, фінансово-цифрову екосистему Сбер, платіжну систему "Мир", телекомунікаційну інфраструктуру Ростелеком, платформу Яндекс, соціально-комунікаційні сервіси VK і навігаційну систему ГЛОНАСС.

Водночас автор не претендує на пріоритет у методологічному осмисленні зазначених процесів. Теоретичну основу дослідницького дизайну становлять напрацювання провідних представників західної політичної теорії, спрямовані на аналіз влади та її взаємодії з інформаційними процесами в сучасних міжнародних відносинах. Приміром, Дж. Най трактує кіберпростір як дуалістичну сферу влади, у межах якої поєднання матеріального та інформаційного вимірів створює умови для реалізації інструментів м'якої сили (Nye, 1990). М. Кастельс пов'язує владу цифрової доби з контролем над мережевими структурами та потоками інформації, що забезпечує вплив на формування масової свідомості (Castells, 2007). У свою чергу, Г. Фаррелл і А. Ньюман у межах концепції "озброєної взаємозалежності" доводять, що контроль над ключовими елементами світової інформаційно-мережевої інфраструктури надає державі можливість використовувати інформаційні зв'язки як інструмент політичного тиску та примусу (Farrell, & Newman, 2019).

Зазначені теоретичні постулати дозволяють пояснити, чому РФ інтерпретує цифрову інтеграцію в межах ЄАЕС не як техніко-економічний проєкт, а як інструмент довготривалого цивілізаційного контролю та відтворення імперської моделі пострадянської інтеграції.

Саме в цій політичній площині геополітичного інтересу доцільно розглядати цифровий вимір сучасної геополітики РФ. У цьому контексті цифрові інструменти

постояють як механізм інституціоналізації асиметричної залежності в інтеграційних форматах. Тому не випадково, що в Концепції зовнішньої політики РФ держава визначається як "самобутня країна-цивілізація, обширна євразійська та євро-тихоокеанська держава, суверенний центр світового розвитку" (Foreign Policy Concept ..., 2023). Практичне втілення цивілізаційної риторики РФ виявляється в межах ЄАЕС через централізовану модель цифрової інтеграції, яка закріплює пріоритет російських інтересів у сфері критичної цифрової інфраструктури об'єднання.

Результати

Процес формування цифрової інтеграції в межах ЄАЕС на основі платформ і доктринальних підходів РФ необхідно розпочати з концептуальних витоків такої практики. У цьому контексті визначальною є теза Медведєва про "привілейовану сферу російського впливу", яка після війни 2008 р. набула статусу відкрито артикульованої доктринальної позиції. Західні дослідники розглядають медведєвську тезу як відправну точку формування планового впливу Росії на пострадянський цифровий простір. Зарубіжні експерти наголошують, що відтоді інформаційно-цифровий вимір дедалі частіше став використовуватися Росією як системний інструмент впливу на держави-партнери (RAND Corporation, 2018).

Логічним продовженням такої практики стало її нормативне оформлення у стратегічних документах РФ: зокрема, в Указі президента Росії 2016 р. інформаційно-цифрова сфера визначається як сукупність інформації, технологій і механізмів державного регулювання, що свідчить про її закріплення як окремої сфери стратегічного російського інтересу (Doctrine of Information Security ..., 2016, р. 2–3). Водночас "розпливчастий" контент визначення створює правові підстави для використання цифрових інструментів як засобу впливу на суспільство та втручання в інформаційно-цифровий суверенітет держав-партнерів. На цей факт звертають увагу й західні дослідники. У документах НАТО цифрова політика Кремля розглядається як інструмент системного впливу на свідомість та інформаційну інфраструктуру, що реалізується, серед іншого, через інтеграційні механізми ЄАЕС, які забезпечують контроль над джерелами, каналами комунікації та спільними цифровими платформами (NATO StratCom COE, 2015, р. 8–9).

Виявлення економічних інтересів РФ у процесі формування єдиного цифрового простору ЄАЕС ґрунтується насамперед на аналізі документів стратегічного планування Росії. Саме її національні документи виступають вихідною нормативною та концептуальною основою для формування її підходів до цифрової трансформації власної економіки та економік країн-партнерів.

Хронологічно першим етапом інституціоналізації цих підходів стала Стратегія розвитку інформаційного суспільства Російської Федерації на 2017–2030 рр. (Strategy for the Development ..., 2017), у якій цифровий простір уперше був закріплений як ключовий чинник російського національного суверенітету та довгострокового стратегічного інтересу.

Наступним етапом стала Стратегія науково-технічного розвитку Російської Федерації (Decree of the President ..., 2024), яка конкретизувала технологічні та інноваційні пріоритети цифрової трансформації, зосереджуючись на розвитку національних цифрових технологій і технологічної автономії. У такий спосіб цифровізація була пов'язана не лише з економічною модернізацією, а й з посиленням державного контролю над ключовими технологічними процесами.

Подальша еволюція підходів РФ до цифрової трансформації відобразилася у запуску прикладних інструментів реалізації цифрової стратегії. Її практичне впровадження здійснювалося в межах Національного проекту "Цифрова економіка РФ" (2018–2024 рр.), а згодом було продовжене через Національний проект "Економіка даних і цифрова трансформація державного управління" (2025–2030 рр.), який закріпив перехід до нової фази державо-центричної цифрової політики. 2023 р. у РФ було ухвалено Концепцію технологічного розвитку до 2030 р., яка закріпила цифровий суверенітет як стратегічний пріоритет, але водночас документи сформували інституційні передумови для подальшого розширення цифрового впливу РФ за межі національного простору.

Сукупність зазначених стратегічних і програмних документів формує ієрархічно впорядковану систему пріоритетів, яка визначає економічні інтереси РФ у цифровому просторі. Саме ці пріоритети служать концептуальною основою для формування російських підходів до створення єдиного цифрового простору ЄАЕС, у межах якого цифрова інтеграція розглядається як інструмент поширення національних рішень РФ на наднаціональному рівні.

Реалізація цих пріоритетів у наднаціональному вимірі трансформувала російську політику "привілейованих інтересів" у цифрову площину ЄАЕС, де інтеграційні механізми формувалися за домінування російських стандартів і платформ. Аналіз рішень Євразійської економічної комісії дає змогу простежити еволюцію цифрової інтеграції ЄАЕС, від технічної координації до наднаціональної моделі управління даними.

Розроблення та реалізація спільного цифрового проекту були передбачені насамперед Договором про Євразійський економічний союз (2014) (Treaty on the Eurasian ..., 2015). Практичну роботу в цьому напрямі було розпочато Вищою Євразійською економічною радою у грудні 2016 р. (Decision of the Supreme ..., 2016), що створило базові інституційні передумови для запуску цифрової інтеграції в межах Союзу. Саме з цього моменту цифровий вимір євразійської інтеграції перейшов до нормативно-інфраструктурного оформлення, що дозволяє виокремити кілька етапів його еволюції.

Перший етап – нормативно-архітектурний (2017–2020 рр.) – характеризувався системним інституційним розгортанням наднаціональних цифрових механізмів. Його нормативною основою стало Рішення Вищої євразійської економічної ради "Про Основні напрями реалізації цифрової порядку денного ЄАЕС до 2025 року" (2017), у якому вперше було задекларовано створення єдиного цифрового простору та Інтегрованої інформаційної системи (IIC).

Документ ґрунтувався на припущенні, що формування єдиної цифрової інфраструктури може забезпечити до 2025 р. додаткове щорічне зростання сукупного ВВП держав-членів приблизно на 1 %, а очікувані "цифрові дивіденди" ЄАЕС мають сягнути 42 млрд дол. США (World Bank; Eurasian Economic Commission, 2018, р. 10–11). Упродовж цього періоду Євразійською комісією було прийнято щонайменше сім ключових рішень, які закріпили централізовану й уніфіковану цифрову архітектуру. Автоматизація понад 80-ти спільних процесів у межах Інтегрованої інформаційної системи ЄАЕС (Eurasian Economic Commission, 2020, р. 5) стала прямим результатом реалізації цих рішень і засвідчила перехід до наднаціональної цифрової інфраструктури з асиметричним розподілом впливу на користь РФ.

Другий етап – регуляторний (2021–2024 рр.) – характеризувався переходом від інфраструктурної координації до моделі наднаціонального управління цифровими процесами (World Bank; Eurasian Economic Commission, 2018, р. 8–9). Це підтверджується матеріалами спільного дослідження Світового банку. У документі Інтегрована інформаційна система ЄАЕС трактується не лише як технічна платформа, а як інституційний механізм управління економічними процесами Союзу. При цьому цифрова інфраструктура розглядається як основа для "синхронізації економічних процесів" (World Bank; Eurasian Economic Commission, 2018, р. 33–34) шляхом цифровізації ключових інтеграційних процедур. Важливим аргументом на користь запровадження регуляторного етапу слугували можливі перспективи соціально-економічного характеру від цифрової інтеграції. За експертними оцінками очікувалося, що реалізація цифрової повістки ЄАЕС до 2025 р. сприятиме створенню до 4 млн нових робочих місць, у тому числі близько 1 млн – у сфері ІКТ, та загальному зростанню рівня зайнятості у країнах ЄАЕС на 2,4 % (World Bank; Eurasian Economic Commission, 2018, р. 10).

Таким чином, у 2021–2024 рр. цифрова інтеграція ЄАЕС набула чітко виражений регуляторний характер і механізм наднаціонального адміністрування економічних процесів. За наявності технологічних асиметрій у межах Союзу цей етап сприяв консолідації моделі цифрового управління, у якій суттєвий вплив на цифрові стандарти та архітектуру зберігався за РФ.

Третій етап – результативно-інституціоналізований (з 2025 р.) – зафіксував практичну реалізацію курсу на формування єдиного цифрового простору Євразійського економічного союзу. Водночас дослідники з теми впровадження цифрової повістки ЄАЕС виявляють низку структурних і практичних проблем, які стримують консолідацію наднаціонального цифрового простору. Ключовою серед них залишається асиметрія рівнів цифровізації та гармонізації нормативно-правових баз держав-членів. Додаткові обмеження зумовлені розбіжностями між національними цифровими програмами й наднаціональною повісткою Союзу. Ці труднощі посилюються після 2022 р. унаслідок повномасштабної агресії РФ проти України. Війна актуалізувала для держав ЄАЕС пріоритети захисту національної цифрової інфраструктури й ускладнила узгодження наднаціональних стандартів.

Проте цифровізація залишається одним із ключових пріоритетів інтеграційної повістки РФ, що інституційно реалізується в межах ЄАЕС Євразійського. У цьому форматі Союз дедалі чіткіше позиціонується не лише як економічне об'єднання, а як простір забезпечення технологічного суверенітету Росії, що прямо корелює з російськими стратегічними установками у сфері науково-технологічного розвитку. Зокрема, у Стратегії науково-технологічного розвитку РФ технологічний суверенітет визначається як здатність держави самостійно формувати й контролювати критично важливі технології та цифрову інфраструктуру (Стратегія науково-технологічного розвитку РФ, 2024). Аналогічна логіка простежується і в Концепції розвитку штучного інтелекту в Російській Федерації. У Концепції штучний інтелект прямо розглядається як інструмент забезпечення економічної безпеки та міжнародної конкурентоспроможності (Decree of the President ..., 2019).

У цьому контексті ЄАЕС виступає для Москви інституційно контрольованим простором, у межах якого можливо масштабувати власні цифрові та ШІ-рішення в умовах санкційних обмежень. Про це публічно сказав

Путін, підкресливши, що "в рамках ЄАЕС успішно розвивається єдина інформаційна система", яка забезпечує цифрову підтримку інтеграційних процесів у складній геополітичній ситуації (Xinhua News, 2025). У реальності цифрова інтеграція ЄАЕС фактично інституціоналізувалася у механізм підтримки технологічної автономії РФ в умовах трансформації міжнародного порядку.

Західні аналітичні центри критично оцінюють цю модель російської цифрової експансії, наголошуючи, що політика "технологічного суверенітету" супроводжується централізацією контролю над даними та призвела до звуження зовнішньополітичної самостійності держав-членів ЄАЕС (OECD, 2023.). Аналітики RAND Corporation і ECFR водночас підкреслюють, що російський підхід до розвитку штучного інтелекту використовує інтеграційні формати Союзу як інструмент формування російсько-центричного цифрового простору (Connell, & Vogt, 2020; Giles, & Hanson, 2023). У підсумку цифрова інтеграція ЄАЕС трансформувалася з інструмента технічної взаємодії у механізм асиметричного наднаціонального управління, що закріплює домінуючу роль РФ у формуванні цифрових стандартів та надає інтеграційним процесам виразного геополітичного характеру.

Загалом еволюція цифрової інтеграції ЄАЕС сформувала не лише нормативні засади наднаціонального цифрового простору, а й умови для домінування російських цифрових екосистем, що інтегруються в інфраструктуру Союзу на рівні технологій, стандартів і даних поза межами формальних документів.

Фінансово-цифрова економічна система Сбер (це російський державний фінансово-цифровий конгломерат, ядром якого є Сбер (колишній "Сбербанк Росії") формально не проголошена інструментом ЄАЕС, однак де-факто використовується як референтна модель при формуванні спільних цифрових фінансових сервісів у рамках Союзу. До 2022 р. цифрові рішення Сбера безпосередньо функціонували через його дочірні банки в державах ЄАЕС, які згодом були реорганізовані: у Казахстані – Bereke Bank (ex Sberbank Kazakhstan), Білорусі – BPS Bank (ex БПС-Сбербанк), Вірменії – Ardshinbank (інтеграція Sberbank Armenia), у Киргизстані – Dos-Credobank (ex Sberbank Kyrgyzstan) (Bereke Bank, 2025; BPS Bank, 2025; Ardshinbank, 2025; Dos-Credobank, 2025). Попри формальний вихід із корпоративного контуру Сбера, закладена ним цифрова архітектура фактично створює інформаційну залежність без прямого нормативного закріплення.

Наступний приклад домінування – це телекомунікаційна інфраструктура Ростелеком. Остання хоч і не декларується як "платформа ЄАЕС", але фактично становить технологічне ядро для низки наднаціональних цифрових сервісів Союзу. Прикладом є Інтегрована інформаційна система ЄАЕС. Саме російські розробники, брали участь у створенні інтегрованої системи, яка забезпечує електронний обмін даними між державами-членами Союзу.

Характерним прикладом російського інформаційного домінування є діяльність технологічної платформи Яндекс (карти, навігація, логістика, пошук). Платформа широко використовується в Казахстані, Киргизстані та Вірменії. Хоча присутність Яндекс формально не входить до цифрової повістки ЄАЕС, але накопичення даних у межах спільного економічного простору створює для РФ де-факто монополію на дані країн-партнерів та утворило стратегічний ресурс впливу.

Якщо платформа Яндекс забезпечує Росії де-факто монополію на дані, то наступним рівнем цифрового конт-

ролю стає управління соціально-політичними настроями у наднаціональному просторі. У цьому контексті соціально-комунікаційна система VK (VKontakte, Odnoklassniki, VK Music, VK Video, VK Play, VK Education), не будучи нормативно інтегрованою до механізмів ЄАЕС, функціонує як спільний інформаційний простір, через який Росія здійснює інформаційну монополію та поширює інтеграційні наративи.

Далі російська платіжна система карт "Мир" виступає наступним рівнем цифрового фінансового домінування у межах ЄАЕС. У 2023–2024 рр. приймання та використання платіжних карток "Мир" було забезпечено в Білорусі, Вірменії, Киргизстані й Казахстані. Водночас система "Мир" створює відчутні економічні преференції для РФ. Попри повномасштабну війну проти України та санкційні обмеження, експлуатація платіжної системи "Мир" продовжувала давати значні фінансові результати: у 2023 р. виручка оператора НСПК сягнула 71,9 млрд руб., а чистий прибуток – 35,1 млрд руб. (Interfax, 2025). Таким чином, наявна конфігурація дозволяє Росії утримувати інформаційно-фінансовий контур впливу.

Навігаційна система ГЛОНАСС є показовим прикладом геополітичної та військово-стратегічної монополізації цифрової інфраструктури РФ. Її використання інституціоналізовано в Білорусі, Казахстані, Вірменії та Киргизстані. Формально позиціонуючись як цивільна технологія, ГЛОНАСС є системою подвійного призначення. Система сформувала єдиний наднаціональний простір, а його ключові параметри перебувають під управлінням РФ, перетворюючи ГЛОНАСС на інструмент військово-стратегічної інтеграції імперського типу. Таким чином, цифрова інтеграція в ЄАЕС інституціоналізує інформаційно-платформну перевагу РФ у наднаціональному управлінні.

Асиметричний характер цифрової інтеграції в ЄАЕС і домінування Російської Федерації простежуються через порівняльний аналіз індексів цифрового розвитку країн-учасниць. Згідно з даними EGDІ ООН (2022), позиції держав ЄАЕС у глобальному рейтингу електронного урядування суттєво різняться: від 28-го місця Казахстану до 81-го місця Киргизстану, тоді як Російська Федерація перебуває на 42-й позиції. Така диференціація фіксує структурну асиметрію цифрового розвитку всередині Союзу (U. N. Department of Economic ..., 2022, p. 214). Додатково Індекс мережевої готовності (Network Readiness Index, NRI), який оцінює спроможність держав використовувати цифрові можливості, фіксує провідні позиції Російської Федерації на пострадянському просторі. За показниками масштабів ІТ-ринку та цифрового регулювання РФ суттєво випереджає інших учасників ЄАЕС (40 місце проти 58-го у Казахстану та 64-го у Вірменії) (Portulans Institute, 2022). Наведені індикатори дозволяють розглядати цифрову інтеграцію ЄАЕС як процес, який тісно пов'язаний із концентрацією цифрових ресурсів у руках одного центру.

Утім, цифровий вимір "привілейованих інтересів" РФ підтверджується не лише кількісними показниками інтеграції, а й висновками західної аналітики щодо влади, яка формується через контроль над цифровим простором. У концепції "озброєної взаємозалежності" Г. Фаррелл і А. Ньюман показують, що контроль держави над "вузловими" елементами цифрових мереж створює можливості для моніторингу та обмеження потоків, що в російській практиці трансформується на ресурс політичного впливу (Farrell, & Newman, 2019, p. 55). За висновками ОЕСР, концентрація контролю над цифровими даними створює передумови для інформаційної

залежності та асиметрії впливу в межах інтеграційних об'єднань, зокрема в цифровому просторі ЄАЕС (OECD, 2022, р. 10). Аналітика Світового банку засвідчує, що нерівномірність режимів регулювання транскордонних потоків даних відтворює інституційні асиметрії в межах ЄАЕС і підсилює структурну залежність слабших учасників інтеграції (Chen et al., 2021, р. 14). У цьому контексті цифрова інтеграція ЄАЕС може розглядатися як політично детермінований механізм реалізації цифрових інтересів РФ, у межах якого контроль над цифровим контекстом конвертується в інструмент наднаціонального впливу.

Узагальнюючи результати дослідження, зазначимо, що формування єдиного цифрового простору є об'єктивною світовою тенденцією, що підтверджується досвідом ЄС, який у 2015 р. інституціоналізував Стратегію єдиного цифрового ринку. Відповідно, держави ЄАЕС не можуть ігнорувати процеси цифрової інтеграції. Водночас, на відміну від ЄС, у межах ЄАЕС не сформовано єдиної довгострокової стратегії цифрового розвитку, а цифрова інтеграція здійснювалася на основі рамкових "Основних напрямів реалізації цифрової повістки ЄАЕС" (2017), що не мають стратегічно зобов'язального характеру.

Пояснення сповільнення цифрової інтеграції ЄАЕС виключно технічними чинниками є недостатнім, оскільки ключовим структурним бар'єром виступають авторитарні й гібридні політичні режими більшості держав Союзу. Логіка їх функціонування орієнтована на збереження контролю над національним інформаційним простором, унаслідок чого цифрова співпраця набуває характеру інструменту управління, а не відкритої інституційної взаємодії. У контексті постімперської конкуренції на пострадянському просторі це сприяло утвердженню Російської Федерації як домінуючого актора у формуванні цифрової повістки ЄАЕС.

Для досягнення цифрового домінування РФ сформувала цілісну доктринально-нормативну модель, у межах якої цифрові інструменти розглядаються як засіб реалізації державних інтересів. Починаючи з концепції "привілейованої сфери впливу" та її закріплення у стратегічних документах, цифровий простір було інституціоналізовано як сферу суверенітету, безпеки й державного контролю, що стало концептуальною основою для екстраполяції російських цифрових рішень на наднаціональний рівень ЄАЕС.

Дискусія і висновки

Отримані результати підтверджують, що єдиний цифровий простір ЄАЕС формується не як нейтральний техніко-економічний проект, а як політично детермінований інструмент цифрової експансії РФ. Екстраполяція положень Стратегії розвитку інформаційного суспільства РФ (2017–2030) на наднаціональний рівень та інституціоналізація цифрової повістки через ухвалення у 2017 р. "Основних напрямів реалізації цифрової повістки ЄАЕС до 2025 р." перевели цифрову співпрацю із площини добровільної координації у режим наднаціонального управління. Унаслідок цього сформувалася централізована модель цифровізації, у межах якої держави-партнери змушені адаптувати національні системи до російської технологічної архітектури.

Емпіричний аналіз показує, що цифрове домінування РФ посилюється не лише через рішення Євразійської економічної комісії, а й завдяки національним проектам із наднаціональним ефектом. Поширення системи "Мир", ГЛОНАСС, екосистеми Сбер, інфраструктури Ростелеком, платформ Яндекс і сервісів VK сформувало фінансово-

технологічну та інформаційну основу наднаціональної цифрової залежності держав ЄАЕС від російської архітектури.

Водночас російська модель цифровізації ЄАЕС має кризовий характер, зумовлений структурними дисбалансами між державами-членами, різним рівнем економічного розвитку та цифрової зрілості, а також низькою часткою взаєморозрахунків у національних валютах (2–3 %). На відміну від ЄС, держави ЄАЕС не готові до узгодженої монетарної та фінансової політики, що унеможливорює формування повноцінного цифрового союзу в середньостроковій перспективі. Додатковим обмежувальним чинником є відсутність цілісної моделі управління цифровізацією в межах ЄАЕС і дефіцит регуляторного забезпечення, що зумовлює відставання темпів цифрової трансформації. Сукупні витрати країн Союзу на цифровізацію становлять близько 1 % ВВП проти 2,0 % у ЄС і 2,4 % – в країнах ОЕСР, що відображає низький рівень цифрової активності ЄАЕС (Kalybekova et al., 2021, р. 45–47).

Повномасштабна війна РФ проти України, міжнародні санкції істотно звузили доступ до фінансових ресурсів і технологій, а обмежений потенціал Євразійського фонду стабілізації та розвитку (понад 8,5 млрд дол. США, що у 70 разів менше за Європейський стабілізаційний механізм) унеможливорює ефективне подолання цифрових асиметрій у межах ЄАЕС. У таких умовах цифрова інтеграція дедалі більше виконує функцію підтримки технологічної автономії РФ в умовах санкційної ізоляції, а не інструменту збалансованого розвитку Союзу.

Цифровий інтеграційний потенціал ЄАЕС підживляється перманентною регіональною конфліктністю – міждержавними війнами, прикордонними зіткненнями та хронічними політико-економічними суперечностями між державами-членами і РФ. Карабаський конфлікт, зіткнення Киргизстану й Таджикистану, охолодження відносин Казахстану з РФ після 2022 р. і торговельно-енергетичні спори з Білоруссю унеможливають поглиблення цифрової інтеграції на основі консенсусу.

У підсумку цифрова інтеграція ЄАЕС формується як асиметрична й політично детермінована модель наднаціонального управління, у якій регуляторні механізми, дані та платформні екосистеми слугують інструментами реалізації стратегічних інтересів РФ. Концентрація ресурсів закріплює ієрархію "центр – периферія" та відтворює імперські патерни в цифрову епоху, відкладаючи створення повноцінного цифрового союзу на невизначену перспективу.

Список використаних джерел

- Галіп, Ю. А. (ред.). (2013). *Взаємовідносини України з Митним союзом: можливості та ризики*. НІСД.
- Євразійський економічний союз у контексті трансформації регіональної безпеки після 2022 року: аналітична доповідь. (2023). Рада зовнішньої політики "Українська призма".
- Кондратенко, О. Ю. (2019). Євразійський економічний союз як геополітичний проект Російської Федерації. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, 140, 45–58.
- Сіденко, В. Р. (2020). *Цифрова трансформація світової економіки: виклики та можливості для України*. Заповіт.
- Стратегія науко-технологічного розвитку Российской Федерации. (2024). Указ Президента РФ № 145 от 28.02.2024. <http://www.kremlin.ru/acts/bank/5050>.
- Толстов, С. В. (2018). *Пострадянський простір у сучасних міжнародних відносинах: регіональні виміри та інтеграційні проекти*. Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України.
- Ardshinbank (Вірменія). (n.d.). *Офіційна інформація про інтеграцію Sberbank Armenia*. <https://www.ardshinbank.am/en/about-us/>.
- Bereke Bank (Казахстан). (n.d.). *Офіційна інформація про ребрендинг ex Sberbank Kazakhstan*. <https://berekebank.kz/about>.
- BPS Bank (Білорусь). (n.d.). *Офіційний сайт банку (ex БПС-Сбербанк)*. <https://www.bps-sberbank.by/about>.

Castells, M. (2007). *Communication, power and counter-power in the network society*. Revista TELOS. https://en.wikipedia.org/wiki/The_Information_Age%3A_Economy%2C_Society_and_Culture

Chen, R. et al. (2021). *Mapping data governance legal frameworks around the world: Findings from the global data regulation diagnostic*. World Bank. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/581331617817680243/pdf/Mapping-Data-Governance-Legal-Frameworks-Around-the-World-Findings-from-the-Global-Data-Regulation-Diagnostic.pdf>.

Connell, M., & Vogt, A. (2020). *Russia's artificial intelligence strategy: Implications for national and international security*. RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR4263.htm.

Decision of the Supreme Eurasian Economic Council No. 21 of 26 December 2016 "On the Formation of the Digital Agenda of the Eurasian Economic Union". (2016). Official legal act. <https://www.eurasian-research.org/publication/digital-agenda-of-the-eurasian-economic-union>.

Decree of the President of the Russian Federation No. 145 of 28 February 2024 "On the Strategy for Scientific and Technological Development of the Russian Federation". (2024). <http://publication.pravo.gov.ru/document/0001202402280003>.

Decree of the President of the Russian Federation on the Development of Artificial Intelligence in the Russian Federation (No. 490 of 10 October 2019). (2019). <https://cset.georgetown.edu/wp-content/uploads/Decree-of-the-President-of-the-Russian-Federation-on-the-Development-of-Artificial-Intelligence-in-the-Russian-Federation-.pdf>.

Doctrine of Information Security of the Russian Federation (Decree No. 646 of 5 December 2016). (2016). <https://afyonluoglu.org/PublicWebFiles/strategies/Asia/Russia%202016%20Information%20Security%20Doctrine.pdf>.

Dos-Credobank (Киргизстан). (n.d.). *Корпоративна інформація (ex Sberbank Kyrgyzstan)*. <https://doscredobank.kg/about>.

Eurasian Economic Commission. (2020). EEC facts and figures: Developing the EAEU internal markets; digitalization. <https://surl.lu/uxwqke>.

Farrell, H., & Newman, A. L. (2019). Weaponized interdependence: How global economic networks shape state coercion. *International Security*, 44(1), 42–79. https://www.researchgate.net/publication/335223156_Weaponized_Interdependence_How_Global_Economic_Networks_Shape_State_Coercion.

Foreign Policy Concept of the Russian Federation (Decree No. 229 of 31 March 2023). (2023). <https://www.garant.ru/products/ipo/prime/doc/406543869/>.

Giles, K., & Hanson, P. (2023). *Russia's technological sovereignty agenda*. European Council on Foreign Relations (ECFR). <https://ecfr.eu/publication/russias-technological-sovereignty-agenda>.

Interfax. (2025, April 3). *In 2023, NSPK increased its net profit under RAS by 1.4 times to 35.1 billion rubles*. <https://www.interfax.ru/business/953802>.

Kalybekova, D., Sansyzbayeva, G., Koishybaeva, M., Ospanbek, T., & Kulmaganbetova, A. (2021). Digital economy within the Eurasian Economic Union. *Regional Science Inquiry. Journal of the Faculty of Economics – University of Miskolc*, 13(1), 31–48.

Mustafaev, M. G. (2024). Legal regulation of the integration of the EAEU digital space. *Izvestiya of Saratov University. Economics. Management. Law*, 24(1), 107–115. https://www.researchgate.net/publication/378728308_Legal_regulation_of_the_integration_of_the_EAEU_digital_space.

NATO StratCom COE. (2014/2015). *Analysis of Russia's information campaign against Ukraine (Executive Summary)*. <https://stratcomcoe.org/publications/analysis-of-russias-information-campaign-against-ukraine-executive-summary/150>.

Nye, J. S. (1990). Soft power. *Foreign Policy*, 80, 153–171. <https://www.almendron.com/tribuna/wp-content/uploads/2020/02/joseph-s-nye-jr-soft-power.pdf>.

OECD. (2023). *OECD digital economy outlook 2023*. OECD Publishing. <https://www.oecd.org/digital/oecd-digital-economy-outlook/>.

OECD. (2022). *Going digital to advance data governance for growth and well-being*. OECD. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/12/going-digital-to-advance-data-governance-for-growth-and-well-being_246d8cab/e3d783b0-en.pdf.

Portulans Institute. (2022). *The network readiness index 2022*. <https://download.networkreadinessindex.org/reports/data/2022/nri-2022.pdf>.

Xinhua News. (2025, December 22). *Russia says cooperation within EAEU continues to make steady progress*. <https://english.news.cn/20251222/3dc719708438459aaabb37c34eaad421/c.html>.

RAND Corporation. (2018). *Russia's hostile measures in Europe: Understanding the threat*. RAND. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2237.html.

Strategy for the Development of the Information Society in the Russian Federation for 2017–2030 (Decree No. 203 of 9 May 2017). (2017). <http://static.kremlin.ru/media/acts/files/0001201705100002.pdf>.

Treaty on the Eurasian Economic Union (signed 29 May 2014, entered into force 1 January 2015). (2015). <https://www.wipo.int/wipolex/en/treaties/details/930>.

United Nations. Department of Economic and Social Affairs. (2022). *United Nations e-government survey 2022: The future of digital government*. United Nations. <https://desapublications.un.org/sites/default/files/publications/2022-09/Web%20version%20E-Government%202022.pdf>.

Vinokurov, E., & Libman, A. (2019). Digital agenda of the Eurasian Economic Union. *Eurasian Research Institute Policy Brief*. <https://www.eurasian-research.org/publication/digital-agenda-of-the-eurasian-economic-union>.

Voronina, T.V., Yevchenko, N.N., Yatsenko, A.B., & Madiyarova, D. M. (2018). Peculiarities of the process of digitalization of economies in the

Eurasian Economic Union states. *European Research Studies Journal*, 21(4), 297–307. <https://ersj.eu/journal/1354/download/Peculiarities%2Bof%2Bthe%2BProcess%2Bof%2BDigitalization%2Bof%2BEconomies%2Bin%2Bthe%2BEurasian%2BEconomic%2BUnion%2BStates.pdf>.

World Bank Group; Eurasian Economic Commission. (2018). *The EAEU 2025 digital agenda: Prospects and recommendations*. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/850581522435806724/pdf/EAEU-Overview-Full-ENG-Final.pdf>.

References

Ardshinbank (Armenia). (n.d.). *Official information on Sberbank Armenia integration*. <https://www.ardshinbank.am/en/about-us/>.

Bereke Bank (Kazakhstan). (n.d.). *Official information on rebranding ex Sberbank Kazakhstan*. <https://berekbank.kz/about>.

BPS Bank (Belarus). (n.d.). *Official website (ex BPS-Sberbank)*. <https://www.bps-sberbank.by/about>.

Castells, M. (2007). *Communication, power and counter-power in the network society*. Revista TELOS. https://en.wikipedia.org/wiki/The_Information_Age%3A_Economy%2C_Society_and_Culture.

Chen, R. et al. (2021). *Mapping data governance legal frameworks around the world: Findings from the global data regulation diagnostic*. World Bank. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/581331617817680243/pdf/Mapping-Data-Governance-Legal-Frameworks-Around-the-World-Findings-from-the-Global-Data-Regulation-Diagnostic.pdf>.

Connell, M., & Vogt, A. (2020). *Russia's artificial intelligence strategy: Implications for national and international security*. RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR4263.htm.

Decision of the Supreme Eurasian Economic Council No. 21 of 26 December 2016 "On the Formation of the Digital Agenda of the Eurasian Economic Union". (2016). <https://www.eurasian-research.org/publication/digital-agenda-of-the-eurasian-economic-union>.

Decree of the President of the Russian Federation No. 145 of 28 February 2024 "On the Strategy for Scientific and Technological Development of the Russian Federation". (2024). <http://publication.pravo.gov.ru/document/0001202402280003>.

Decree of the President of the Russian Federation on the Development of Artificial Intelligence in the Russian Federation (No. 490 of 10 October 2019). (2019). <https://cset.georgetown.edu/wp-content/uploads/Decree-of-the-President-of-the-Russian-Federation-on-the-Development-of-Artificial-Intelligence-in-the-Russian-Federation-.pdf>.

Doctrine of Information Security of the Russian Federation (Decree No. 646 of 5 December 2016). (2016). <https://afyonluoglu.org/PublicWebFiles/strategies/Asia/Russia%202016%20Information%20Security%20Doctrine.pdf>.

Dos-Credobank (Kyrgyzstan). (n.d.). *Corporate information (ex Sberbank Kyrgyzstan)*. <https://doscredobank.kg/about>.

Eurasian Economic Commission. (2020). EEC facts and figures: Developing the EAEU internal markets; digitalization. <https://surl.lu/uxwqke>.

Farrell, H., & Newman, A. L. (2019). Weaponized interdependence: How global economic networks shape state coercion. *International Security*, 44(1), 42–79. https://www.researchgate.net/publication/335223156_Weaponized_Interdependence_How_Global_Economic_Networks_Shape_State_Coercion.

Foreign Policy Concept of the Russian Federation (Decree No. 229 of 31 March 2023). (2023). <https://www.garant.ru/products/ipo/prime/doc/406543869/>.

Galli, Yu. A. (Ed.). (2013). *Relations between Ukraine and the Customs Union: Opportunities and Risks*. NISD [in Ukrainian].

Giles, K., & Hanson, P. (2023). *Russia's technological sovereignty agenda*. European Council on Foreign Relations. <https://ecfr.eu/publication/russias-technological-sovereignty-agenda>.

Interfax. (2025, April 3). *In 2023, NSPK increased its net profit under RAS by 1.4 times to 35.1 billion rubles*. <https://www.interfax.ru/business/953802>.

Kalybekova, D., Sansyzbayeva, G., Koishybaeva, M., Ospanbek, T., & Kulmaganbetova, A. (2021). Digital economy within the Eurasian Economic Union. *Regional Science Inquiry*, 13(1), 31–48.

Kondratenko, O. Yu. (2019). The Eurasian Economic Union as a geopolitical project of the Russian Federation. *Current Issues of International Relations*, 140, 45–58 [in Ukrainian].

Mustafaev, M. G. (2024). Legal regulation of the integration of the EAEU digital space. *Izvestiya of Saratov University. Economics. Management. Law*, 24(1), 107–115. https://www.researchgate.net/publication/378728308_Legal_regulation_of_the_integration_of_the_EAEU_digital_space.

NATO StratCom COE. (2014/2015). *Analysis of Russia's information campaign against Ukraine (Executive Summary)*. <https://stratcomcoe.org/publications/analysis-of-russias-information-campaign-against-ukraine-executive-summary/150>.

Nye, J. S. (1990). Soft power. *Foreign Policy*, 80, 153–171. <https://www.almendron.com/tribuna/wp-content/uploads/2020/02/joseph-s-nye-jr-soft-power.pdf>.

OECD. (2022). *Going digital to advance data governance for growth and well-being*. OECD. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/12/going-digital-to-advance-data-governance-for-growth-and-well-being_246d8cab/e3d783b0-en.pdf.

OECD. (2023). *OECD digital economy outlook 2023*. OECD Publishing. <https://www.oecd.org/digital/oecd-digital-economy-outlook/>.

Portulans Institute. (2022). *The network readiness index 2022*. <https://download.networkreadinessindex.org/reports/data/2022/nri-2022.pdf>.

RAND Corporation. (2018). *Russia's hostile measures in Europe: Understanding the threat*. Santa Monica, CA: RAND. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2237.html

Sidenko, V. R. (2020). *Digital Transformation of the World Economy: Challenges and Opportunities for Ukraine*. Testament [in Ukrainian].

Strategy for the Development of the Information Society in the Russian Federation for 2017–2030 (Decree No. 203 of 9 May 2017). (2017). <http://static.kremlin.ru/media/acts/files/0001201705100002.pdf>

Strategy of scientific and technological development of the Russian Federation. (2024). Decree of the President of the Russian Federation No. 145 of February 28, 2024 [in Ukrainian] <http://www.kremlin.ru/acts/bank/5050>

The Eurasian Economic Union in the Context of Regional Security Transformation after 2022: Analytical Report. (2023). Ukrainian Prism Foreign Policy Council [in Ukrainian].

Tolstov, S. V. (2018). *Post-Soviet Space in Modern International Relations: Regional Dimensions and Integration Projects*. Institute of World Economy and International Relations, NAS of Ukraine [in Ukrainian].

Treaty on the Eurasian Economic Union (signed 29 May 2014, entered into force 1 January 2015). (2015). <https://www.wipo.int/wipolex/en/treaties/details/930>

United Nations. Department of Economic and Social Affairs. (2022). *United Nations e-government survey 2022: The future of digital government*.

United Nations. <https://desapublications.un.org/sites/default/files/publications/2022-09/Web%20version%20E-Government%202022.pdf>

Vinokurov, E., & Libman, A. (2019). *Digital agenda of the Eurasian Economic Union*. Eurasian Research Institute Policy Brief. <https://www.eurasian-research.org/publication/digital-agenda-of-the-urasian-economic-unio>

Voronina, T.V., Yevchenko, N.N., Yatsenko, A.B., & Madiyarova, D. M. (2018). Peculiarities of the process of digitalization of economies in the Eurasian Economic Union states, *European Research Studies Journal*, 21(4), 297–307. <https://ersj.eu/journal/1354/download/Peculiarities%2Bof%2Bthe%2BProcess%2Bof%2BDigitalization%2Bof%2BEconomies%2Bin%2Bthe%2BEurasian%2BEconomic%2BUnion%2BStates.pdf>

World Bank; Eurasian Economic Commission. (2018). *The EAEU 2025 digital agenda: Prospects and recommendations*. World Bank Group. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/850581522435806724/pdf/EA-EU-Overview-Full-ENG-Final.pdf>

Xinhua News. (2025, December 22). *Russia says cooperation within EAEU continues to make steady progress*. <https://english.news.cn/20251222/3dc719708438459aaabb37c34eaad421/c.html>

Отримано редакцією журналу / Received: 15.03.26

Прорецензовано / Revised: 28.03.26

Схвалено до друку / Accepted: 14.04.26

Опубліковано / Published: 22.05.26

Oleksandr ALEKSEYCHENKO, PhD (Polit.), Doctoral student

ORCID ID: 0000-0002-2325-1289

e-mail: alexeychenko@gmail.com

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE DIGITAL DIMENSION OF THE RUSSIAN FEDERATION'S POLICY IN THE EAEU: FEATURES OF ASYMMETRIC INTEGRATION

Background. The formation of a unified digital space has become a key trend of regional integration, turning platforms, standards, and data into instruments of geo-economic power. In the post-Soviet region, the digital dimension has gained particular political significance due to Russia's efforts to institutionalize its "privileged interests" within the EAEU. Russia's full-scale war against Ukraine and subsequent sanctions have further reinforced the EAEU as a controlled space for promoting Russian technological solutions and the concept of "technological sovereignty". The article analyses the mechanisms of Russia's digital dominance in the EAEU and assesses digital integration as a tool of asymmetric governance.

Methods. The study applies an institutional-legal and political-economic framework combined with comparative and case-study approaches. It is based on the analysis of Russian strategic documents and EAEU regulatory acts, including the Digital Agenda 2025 and the Integrated Information System. The theoretical foundation draws on concepts of digital power, network governance, cyberspace control, and "weaponized interdependence".

Results. The study demonstrates that EAEU digital integration has shifted from technical coordination to a model of supranational governance consolidating Russia's dominance. It identifies three stages: a normative-architectural phase (2017–2020), a regulatory phase (2021–2024), and an institutionalised phase (since 2025) constrained by uneven digital maturity and the impact of the war. Russia's dominance is reinforced through the integration of its digital ecosystems (Sber, Rostelecom, Yandex, VK, Mir, GLONASS), while quantitative indicators confirm internal asymmetry, with Kazakhstan, Russia, and Kyrgyzstan ranking 28th, 42nd, and 81st respectively in the UN EGDI (2022).

Conclusions. EAEU digital integration operates not as a neutral techno-economic project but as a politically driven instrument of Russian digital expansion and the reproduction of "privileged interests" through standards, data architecture, and platform ecosystems. The key asymmetry lies in the projection of Russia's state-centric model of technological sovereignty onto the supranational level, compelling partner states to adapt to Russia's technological logic. Prospects for deeper integration are limited by structural imbalances, investment constraints, sanctions, and declining trust after 2022. Further research should examine member states' dependence on Russian platforms and assess cyber-sovereignty risks in comparison with the EU regulatory model.

Keywords: Eurasian Economic Union, Russian Federation, asymmetric integration, digital hegemony, integrated information system, platform ecosystems, technological sovereignty, supranational data governance.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflict of interest. The sponsors were not involved in the design of the study; in the collection, analysis or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.